

FUNDACJA ELŻBIETY ZAWACKIEJ
ul. F. 100
15-000 Brodnica
tel. 25 127 12 12
RS 00000 41692
KUR 1506 0000 0000 5002 0244

poprzedni nr K: 739/1737
ugora. lokum.

13.08.07

ACC.

Karty i 22.09.99



Brodnica
AK

++

Kaszewska
Marianna

K: 739/1737 Pom

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI —

Kaszevske Marianne

J: K. 759/1737 Pom.

Brodnice AK

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja własna k. 1 s. 1

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora

I/3 – Inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora

II. Materiały uzupełniające relację

k. 1 s. 1

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

III/1 – dot. rodziny relatora

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939 – 1945)

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 – Inne...

IV. Korespondencja

.....
.....
.....
.....

V. Wypisy ze źródeł (tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”) k. 9

vi. Fotografic brak

I.1. Relacja - Karłowicza Marianna

- Relacja Tadeusza Jastrzębskiego (biogram) o działalności konspiracyjnej Marianny Karłowicz, b.d., msp.

k.18.1

ps w wydruku A

Kaszewska Marianna / 1901 -1977/, kwaterniczka placówki AK w Buczkowie pow. Brodnica

Urodzona 12.II 1901 r. w Traczyskach pow. Brodnica, córka właściciela młyna młyna gospodarczego w Traczyskach, Dominika i Marianny. Po ukończeniu szkoły zawodowej prowadziła rodzinne gospodarstwo.

Od początku okupacji pomagała samorzutnie ludziom ukrywającym się, przeciwo-
wując ich i żywiąc. W 1942r. zaprzysięgła ją do konspiracji AK Paweł Nowakowski ps. "Leśnik", były wójt z Zielunia, oficer rez. pełniący różne funkcje na terenie powiatów działdowskiego i mławskiego. M. Kaszewska należała do zorganizowanej przez niego placówki AK w Buczkowie razem z L. Piotrowskim, D. Zomkowskim i M. Stawickim.

Placówka w Buczkowie nie miała kontaktu z Brodnicą, lecz ciążyła ku Działdowu i Mławie. W tym samym kierunku przerzucano zbiegłych jeńców i ukrywających się Polaków. Prowadzono też nasłuch radiowy. U Kaszewskiej, we młynie, często przebywał Paweł Nowakowski, ps. "Leśnik".

W pierwszych dniach września 1944r. na pograniczu powiatów Brodnica i Działdowo w lasach nadleśnictwa Ruda, między Bryńskiem a Jamielnikiem wylądowała dwunastopięciorobowa grupa zwiadowcza II frontu białoruskiego AR. Grupa składała się z 9 oficerów i podoficerów WP i 3 oficerów AR. Bazowała na terenie leśnictwa Buczkowo i weszła w kontakt z członkami placówki AK w tej miejscowości. Członkowie grupy korzystali też z kwatery i zaopatrzenia w młynie Marianny Kaszewskiej.

Gdy po wylądowaniu następnej grupy zwiadowczej, w pierwszych dniach października 1944r. policja hitlerowska wpadła natrop działań zwiadowczych rozpoczęły się represje ze strony Jagdkommando z Lidzbarka Welskiego i Górzna. W listopadzie 1944r. Jagdkommando wymordowało rodziny Czajkowskich w Bełku i Bienkowskich w m. Nosek. Z placówki AK w Buczkowie zginęli Leonard Piotrowski, Franciszek Stawicki i leśniczy Dominik Grzonkowski. Marianna Kaszewska była przesłuchiwana, ale ocalała. Po tych akcjach w grudniu 1944r. członkowie grupy desantowej przemieścili się w rejon Pokrzydowa.

M. Kaszewska po zakończeniu wojny prowadziła jeszcze jakiś czas młyn w Traczyskach, a następnie przeniosła się do Grudziądza gdzie zamieszkała w Państwowym Domu Opieku Społecznej, ul. Nagórna 32. Tam też zmarła w 1977r. Dokładna data śmierci nie jest znana. Należała do miejscowego ZBOWiD

AP. Toruń, akta ZBOWiD sygn. 4/187, AP AK Kartoteka Insp. Brodnica, Wojsk. Przegląd Historyczny 1971 nr. 2 s. 196 i n., Zawacka E. Szkice WSK s. 287, 309.

Tadeusz Jaszowski

II. Materiały uzupełniające relację - Waskowskie Strzemię

1. Jasnowski T., ^{se 98} Kowalska Marianna, [w:] „S.B.K.P. 1939-1945”,
pod red. Anny Zakuskiej, Elżbiety Kawackiej, Tomu 1998,
cz. 4, s. 69-70.

k. 1 s. 121

Kaszewska Marianna (1901-1977), kwaterniczka placówki AK w Buczkowie, pow. Brodnica. A

Urodzona 12 II 1901 r. w Traczyskach, pow. Brodnica; córka Dominika i Marianny, właścicieli młyna gospodarczego. Po ukończeniu szkoły zawodowej prowadziła rodzinny dom.

Od początku okupacji pomagała samorzutnie ludziom ukrywającym się, przechowując ich i żywiąc. W 1942 r. zaprzysięgił ją do konspiracji AK Paweł Nowakowski ps. „Leśnik”, były wójt z Zielunia, oficer rez. pełniący różne funkcje na terenie pow. działdowskiego i mławskiego. Kaszewska należała do zorganizowanej przez niego placówki AK w Buczkowie, razem z L. Piotrowskim, D. Ziolkowskim i F. Stawickim. Placówka w Buczkowie nie miała kontaktu z Brodnicą, lecz ciążyła ku Działdowu i Mławie. W tamtym kierunku przierzucano zbiegłych jeńców i ukrywających się Polaków. Ponadto prowadzono nasłuch radiowy. Budynek młyna Kaszewskiej był kwaterą Pawła Nowakowskiego.

W pierwszych dniach września 1944 r. na pograniczu powiatów Brodnica i Działdowo w lasach nadleśnictwa Ruda, między Bryńskiem a Jamielnikiem wylądowała dwunastoosobowa grupa zwiadowcza II frontu białoruskiego AR, o krypt. „Pomorze” (skła-

69

*Jaszowski T., Kaszewska Marianna, [w:] S.B.K.P.
1939-1945" pod red. Anny Karkowskiej,
Elżbiety Kawackiej, Toruń 1998, a. 4, s. 69-70.*

dająca się z 9 oficerów i podoficerów WP i 3 oficerów AR), która bazowała na terenie leśnictwa Buczkowo i weszła w kontakt z członkami placówki AK w tej miejscowości. Korzystała ona z kwatery i zaopatrzenia Kaszewskiej. Po wylądowaniu następnej grupy (9 X 1944 r.) o krypt. „Reich” i rozbiciu jej przez żandarmerię, Jagdkommando z Lidzarka Welskiego i Górzna zwróciło uwagę na lasy nadleśnictwa Ruda. W listopadzie 1944 r. Jagdkommando wymordowało rodzinę Czajkowskich w Bełku i Bieńkowskich w m. Nosek. Z placówki AK w Buczkowie zginęli Leonard Piotrowski, Franciszek Stawicki i leśniczy Dominik Grzonkowski. Członkowie grupy „Pomorze” przenieśli się w rejon Pokrzydowa. Marianna Kaszewska była przesłuchiwana, ale ocalała.

Po zakończeniu wojny prowadziła jeszcze jakiś czas młyn w Traczyskach, następnie przeniosła się do Grudziądza, gdzie zamieszkała w Państwowym Domu Opieki Społecznej, ul. Nadgórna 32. Tam też zmarła w 1977 r. Dokładna data śmierci nie jest znana. Należała do ZBOWiD.

AP Toruń, akta ZBOWiD sygn. 4/187; AP AK, Kartoteka Insp. Brodnica; Z a w a c k a E.,
Szkice WSK...

Tadeusz Jaszowski

Brodnica

I:K: 739 / 134 Pom.

Kaszevska Marianna

V. Nazwiskowe karty informacyjne
k. 9

Brodnice
IV. 1

++ Karwskie Maria

ogłoszony inf. z. bralla 28 VII 82 M Karwskie odbi-
raja cześć irodki opatunkowe od W Cravkovskij
z Lidsbarke

swiny marka z Traernyk, redmian i Tjernik IPK ne-
tram Lidsbarke - Brodnicie

potwierdził to listem z dn. 25 VII 82
(apostowania art. o Brodnicie era koch)

Wywiad, pomoc part

ul. Rasowoska ul. Kaszewka

Broclun'ca
PKJ

++

Račewskie Maria

W Gromadzie
1980+

prowadziła sprawy wywiadu i zapobiegania
pomocy spadkobiercom z grupy "Pomoc" 1985

W Piszewski Desant str 65, 92

str. 65 Maria Račewskie z Tracynki, które miała
kontakty z ludźmi kierującymi tajną drukarnią
Gromadzie Ludowej u Wębrzku, zastrzeżone
do akcji propagandowej grupy "Pomoc" dotk
Manifestu Lipcowego

inf. J. Galle - ul. Karłowickie

była zeprowadzona; należała mi do Dziadka
ale do Piszewskiej

1. +

Brodzice 3
AK

Glaszewska Maria
przenosiła do partyzantów słoje fortifikacji niemieckiej
młyna z Trzaski
zob. str. 99

4

KASZEWSKA MARIA

BRODNICA

AK

Członek AK, zam. w Traczyskach. Jeździła do niej z polecenia Władysława Kordalskiego łączniczka grupy bojowej AK "Chorzele" mjra Pawła Nowakowskiego ps."Łysy", "Leśnik" Irena Kordalska zam. w Nosku, pow.Lidzbark Welski. Łącznikiem grupy "Chorzele" do młyna w Traczyskach był także stykający się z Kordalskimi Henryk Wisniewski ps."Czarny".

T.: Kordalska Irena, Insp. Brodnica, K-624/1031, I, 1/1, 2/2.

MGr'94

Recepcyjny trybunał 5
pstr. kradzieży

Leszczyńska

Maria Leszczyńska właściwie młoda
w Tracyskoci

Grupa "Pauze" kierownik Leonid Piotrowski; kierownik
do M. Krawczyński, która straciła się z grupą "krawczyński".
Stroni oraz skautów grupa z nieliczną ilością
PK, która przekazała informacje wyprzedzająco.

T. Jankowski, Grupa "Pauze", IKP, 5-6-7.03.1961.
cz. I

118/194

Kaszewska Maria

Brednica - Działdowo⁶
Armia Krajowa

właścicielka młyna

Traczyska

Relacja Józefa Szalli

punkt łączności i wywiadu grupy decantowej
"Ponozze"

wyk. TJ

FK z
Brodnic

KASZEWSKA Elżbieta

Urodz. 12 II 1901 r. w Trzczyńsku, pow.
Brodnic. Zaprzysiężona do konspiracji
FK w 1942 r. przez P. Nowakowskiego ps „Lesnik”.
Budynki jej mają być kwatery „Les-
nika”.

Zob. St. Biogr. Konsp. Pomorskiej T. 4, s. 69
Zbiór „Archiwum Pomorskie FK”.
Tom II, 1998 r.

11 Dec 2001

powinno być Kaszewska Brod. 8
Głazewska czy Harbowska AK
Maria

Właścicielka młyna w
Trawyśkach; zorganizowała
grupę "Pomocni" spotykającą się z członka-
mi AK, które odbyło się w Bruszkowce,
w mieszkaniu Franciszki Starickiej.

zob. Kisielewski Wł. "Desant na
Kwaterę Hitlera", W-wa 1975, s. 17

AK. M'02

Glaskowska Maria Brodnice
Haczevska Maria 9

z Traczyk

Miała kontakty z ludźmi
kierującymi tajną drukarnię
Stronnictwa Narodowego w Wębrzesku;
dzięki temu gr. "Pomoc" miała
tam drukować "Manifest lipcowy".
zob. Kisielewski Wł., Desant na
kwatery Hitlera, W-wa 1975, s. 65

RSK.11102

